

ἐπιφόρημα τοῦ λιτοδιαίτου Ἕλληνας ἐφαίνοντο ὡς οὐδενὸς λόγου ἄξιον ἥδυσμα. Ἐνταῦθα ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ἄλλη παροιμία «ἀλίαν τρυπᾶν», σημαίνουσα ἀνάλογόν τι τῷ τοῦ Ῥωμαίου σατιρικοῦ Περσίου «regustatum digito terebrare salinum». Παρὰ τοῖς κωμικοῖς γίνεται ὀλίγη μνεῖα τῶν ἄλλων διὰ τὴν εἰσβολὴν καὶ πλημμύραν τῶν ἄλλων λίχνων τραγημάτων· ἀλλαγῶν δὲ πάλιν ὑπὸ τοὺς ἄλλας ἐννοοῦνται καὶ ταρίχη ἢ τεταριχευμένοι ἰχθύες. — Ἐνίοτε ἀναφέρονται καὶ τρεῖς ἢ καὶ πλείονες παραθέσεις, καθ' ὅσον μάλιστα μεταγενεστέρως προέταπτον τοῦ ἰδίως δεῖπνου καὶ ἀναστομωτικά ἢ διεγερτικά ὀρέξεως ψυχρὰ ὄψα ὀστρέων, ἐγίνων, ὠμῶν λαχάνων, τὰς καλουμένας ψυχρὰς τραπέζας, ἢ καὶ ἀπλᾶ λάχανα ἐπὶ λιτῶν δεῖπνων. Διὰ τοιαῦτα ψυχρὰ τράπεζαι, συγκείμεναι ἐξ ὀρεκτικῶν ἐδεσμάτων, πρότερον ἴσως παρετίθεντο μετὰ τοῦ δεῖπνου καὶ τοῦ ἐπιδορπίου (προπόματα). Μετὰ δὲ τῶν διαφόρων τοῦ ἐπιδορπίου περμμάτων καὶ καρυκευμάτων κατατακτέον καὶ τοὺς ζωμούς.

§ 9. Πρὸς ἀπόγευσιν ἰδίως τῶν ζωμῶν μετεχειρίζοντο ἐξ ἀνάγκης κοχλιάρια. Ἐκαλοῦντο δὲ συνήθως ταῦτα μυστίλαι, μύστρα ἢ μύστροι, ἔτι δὲ καὶ γλωσσαι καὶ κοχλιώρυχα καὶ λιστρία. Ἐτι δὲ ἀναφέρεται καὶ κώταλις (συγγενὴς τῇ κοτύλῃ;), τορύννη, ζωμήρυσις. Κατ' ἀρχὰς ἐχρησίμευεν ὡς τοιοῦτον ἀπλῶς κοῖλος ψωμός, εὐρίσκονται ὁμῶς τοιαῦτα μύστρα καὶ ἐκ μετάλλου καὶ μάλιστα χρυσαῖ. Ἄλλως δὲ ὁ ἐσθίων μετεχειρίζετο ἀπλῶς τὴν χεῖρα καὶ ἐλάμβανεν ὅτε μὲν διὰ τοῦ ἑνός, ὅτε δὲ διὰ δύο ἢ τριῶν δακτύλων τὰ διάφορα ὄψα («ἐνὶ δακτύλῳ τὸ τάριχος ἄψασθαι, δυσὶ δ' ἰχθύν, σίτον, κρέας»). Τὴν διὰ τῆς ἐπαφῆς τῶν ὄψων μολυνθεῖσαν χεῖρα ἀπεσπόγγιζον οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοῦ μαλακοῦ καὶ σταιτώδους τοῦ ἄρτου ἢ τῆς ψυχός, ἣτις ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτῇ ἀπομάττεσθαι ἐκαλεῖτο ἀπομαγδαλιά καὶ ἐρρίπτετο τοῖς κυσὶ (διὸ καὶ κυνάς ἐκαλεῖτο ἢ αὐτὴ ἐν Σπάρτῃ). Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξεμάττοντο ἐν τοῖς χειρομάκτροις. Ἄντι δὲ περονίων, ἅπερ διὰ τὴν ἀπλῆν τῶν δακτύλων χρῆσιν καθίσταντο πάντῃ περιττά, καὶ ἀντὶ τῶν σπανίως ἀναφερομένων μαχαιρῶν, ὧν οὐδ' εἶχον ἀνάγκην τὸ παράπαν τὸ μὲν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν περονίων, τὸ δὲ

διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δαιτροῦ εἰς μικρὰ τεμάχια κατατομὴν τῶν κρεῶν, ἀναφέρονται παρὰ τοῖς κωμικοῖς ὡς χρήσιμα ὄπλα τῶν λαιμάργων δακτυλῆθραι τινές, δι' ὧν ἠδύναντο λαμβάνειν ἀκινδύνως τὸ ὄψον θερμότατον, εἰ μὴ ἠδύναντο ποιεῖν τοῦτο δι' ἀπλῆς τῆς χειρός. Πρὸς τοῦτο ἐγυμνάζοντο ἐνίοτε ἐμβάπτοντες εἰς ζέον ὕδωρ τὴν χεῖρα, ὡς καὶ ἀνεγαργαρίζοντο διὰ θερμοῦ ὕδατος, ἵνα γίνωνται αἱ χεῖρες καὶ ἡ γλῶσσα ἀναίσθητοι πρὸς τὴν ἐκ τῆς θερμότητος ἀλγηδὸνα. Εὐρίσκωμεν δὲ κοινῶς εὐχρηστα καὶ πραγματικά σκεύη τραπέζης πρῶτον τὰ πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ ἄρτου χρησιμεύοντα κανᾶ (κάνεα) τὰ καλούμενα ἰδίως καὶ μαζονόμια, ἅπερ ἦσαν οὐχὶ μόνον πλεκτὰ κατὰ τὰ ἡμέτερα κάνιστρα, ἢ ἐκ καλάμων καὶ κλάδων ἰτέας ἢ οἰσύης πλατεῖς καλαθίσκοι, ἀλλὰ καὶ χαλκᾶ ἤδη παρ' Ὀμήρῳ. Ὡς συνώνυμα τούτων ἀναφέρονται ἔτι καὶ κάνητες καὶ κανίσκια πλεκτὰ, ἔτι δὲ κανοῦν ἄρτοφόρον, κίστη ὄψοφόρος, καὶ σπυρίς καὶ σπυρίδιον (πλεκτὴ σχοῖνος)· εἶτα πίνακες, ἢ πινάκια, ἐφ' ὧν ἦσαν παρατεθειμένα τὰ ἐδέσματα (κοῖλοι πίνακες, πίνακες ἐκπέταλοι ἢ ὕπτιοι ἢ κυκλοτερεῖς), ἔτι λεκάναι λεκανίδες, ἐμβάφια, τρυβλία, ἔτι δὲ καὶ παροψίδες μετὰ τῆς διπλῆς σημασίας τῶν τε σκευῶν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐδεσμάτων, κυριώτερον δὲ ἐπὶ εὐτελοῦς ἐδέσματος λεκάρια, λεκίδες, λεκίσκοι, καὶ γενικώτερον κύκλοι καὶ τεύχη. Εἶτα ἔρχονται τὰ πρὸς ἐναπόθεσιν ὄξους καὶ ἄλλων ἠδυσμάτων προσδιωρισμένα δοχεῖα, ὀξίδες μὲν καὶ ὀξύβαφα ἰδίως τὰ δεχόμενα τὸ ὄξος, ἀλλὰ καταχρηστικῶς καὶ τὰ δεχόμενα ἄλλα ἠδύσματα, ἢ ἄλμυρας ἐλαίας, ὡς ἐνίοτε ἦσαν καὶ ποτηρίου ὄνομα· τοιαῦτα τινὰ ἀναφέρονται καὶ χρυσᾶ οὐδαμῶς δ' ἐννοητέον δι' αὐτῶν, ὡς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνομίζετο, μέγα τι καὶ κωδωνοειδὲς κρατῆρος εἶδος. Ἐν τούτοις τοῖς ὀξυβάφοις ἢ ἐμβαφίοις παρετίθεντο καὶ πάντα τὰ ἄλλα εἶδη τῶν ἠδυσμάτων καὶ καρυκευμάτων ἢ ἐμβαμμάτων, ὧν τὰ πλεῖστα ἦσαν δριμέα καὶ ὀξέα, ὡς νᾶπυ, κάρδαμον (ἐξ ὧν καὶ αἱ κωμικαὶ ἐκφράσεις τοῦ ἀγρίου βλέματος ὑπότριμμα βλέπειν, νᾶπυ βλέπειν, κάρδαμα βλέπειν). Καταλέγονται δ' ὡς τοιαῦτα ἀσταφίς κεκομμένη, μάραθρον, ἀνηθον, νᾶπυ, καυλός, σίλφιον, κορίαννον αὔον, ῥοῦς, κύμινον, κάππαρις, ὀρίγανον, σκορόδια, γή-

τειον, θύμοι, σφάκος, σίραιον, σέσελι, πήγανον, πράσον· ἔτι ἀβυρτάκη, μυττωτὸς (σκοροδάλμη), ὀξάλμη, τύβαρις παρὰ Δωριεῦσιν ἐν ὄξει σέλινά. Ἐπὶ τέλους σημειωτέον ὅτι τὰ ὀξέα καὶ δριμέα καὶ στρυφνά καὶ τὰ τούτων ἀδελφὰ ἐδέσματα καλοῦνται παρὰ Ξενοφῶντι ἐπιθυμήματα καὶ μηχανήματα ψυχῆς μαλακῆς καὶ ἀσθενούσης τρυφῆ.

§ 10. Ἐν τῶν κυριωτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ ἑλληνικοῦ δείπνου διαμένει καὶ τοῦτο, ὅτι οὐδαμῶς ἔπινον διαρκούντος τοῦ κυρίως δείπνου, μόνον δέ ὡς καινοτομίαν καὶ μεγάλην διαφθοράν τῶν χρόνων αὐτοῦ ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος τὴν καὶ πρὸ αὐτοῦ τοῦ δείπνου ἀκρατοποσίαν καὶ μέθην τῶν ἀσίτων, ἐν ᾧ οἱ παλαιοὶ οὐδ' ὕδωρ ἔπινον πρὸ τοῦ ἐντραγεῖν. Αἱ τοιαῦται πρὸ τοῦ δείπνου πόσεις αἱ κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους εἰσαχθεῖσαι ἐκαλοῦντο πρόματα, εἰ καὶ ἐνίοτε δυνατόν ἐννοεῖν διὰ ταύτης τῆς ἐκφράσεως τὰς ἐπίσης κατὰ μεταγενεστέρους χρόνους συνήθεις γενομένας καὶ τοῦ δείπνου προτασσομένας ψυχρὰς τραπέζας (πρόδειπνον), διότι τότε ἐλάμβανον καὶ τοιαῦτα ψυχρὰ ὄψα. Ἐκ τοῦ Πλινίου μάλιστα μανθάνομεν καὶ τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν ἀφορμὴν τοιαύτης ῥιζικῆς περὶ τὸ πίνειν καινοτομίας, γενομένης ἐπὶ Τιβερίου Κλαυδίου τεσσαράκοντα ἔτη πρὸ τῶν χρόνων αὐτοῦ κατὰ ξένας τέχνας καὶ συμβουλὰς ἰατρῶν καινοτόμων, συμβουλευόντων, ὅπως πίνωσιν οἱ ἄνθρωποι νήστες καὶ ἄσιτοι, καὶ οὕτω προηγῆται ὁ πότος τοῦ δείπνου· ἀλλ' ὁ αὐτὸς ἀναφέρει τὸν Ἀλκιβιάδην ὡς πρῶτον ἀξιωθέντα ταύτης τῆς φήμης παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Μόνον δὲ περὶ τὸ τέλος τοῦ δείπνου, ὅτε αἱ πρῶται τράπεζαι ἤροντο, πρὸς σύγκλεισιν τρόπον τινὰ αὐτοῦ καὶ ἐπίσημον μετάβασιν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν κυρίως πότον, ἀπερῥόφουν πάντες οἱ συνδαιτυμόνες ὀλίγον ἀκρατον οἶνον, προπίνοντες ταύτην τὴν πρόποσιν Ἀγαθοῦ Δαίμονος καὶ τοῦτο ἐπιφωνοῦντες. Προέπινον δὲ μικρὸν μόνον ῥόφημα ἀκράτου, οἷον ἵνα ἀναμνήσωσι τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐκτραχηλισθῶσιν εἰς μέθην καὶ ἀσχημοσύνην. Ὁ δ' ἀγαθὸς οὗτος Δαίμων οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατο εἶναι ἢ ὁ τοῦ οἴνου εὐρέτης Διόνυσος. Ταύτην δὲ τὴν δι' ἀκράτου πρόποσιν τοῦ Ἀγαθοῦ Δαίμονος διακριτέον πάντοτε ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν

τοῦ πότου σπονδῶν, διότι αὕτη ἐγένετο, ἔτι αἰρομένων καὶ βασταζομένων τῶν πρώτων τραπεζῶν ἐπὶ τῶν δείπνων αὐτῶν ἢ παρὰ τὸ δεῖπνον. Μετὰ τοῦτο ἀπενίπτοντο καὶ αὐθις τὰς χεῖρας, καὶ αὕτη ἢ μετὰ τὸ δεῖπνον νίψις τῶν χειρῶν ἐκαλεῖτο κυριολεκτικῶς ἀπενίπτεσθαι, διακρινομένη ἀπὸ τοῦ πρὸ τοῦ δείπνου φερομένου κατὰ χειρὸς ὕδατος, καὶ τότε πρὸ πάντων ἀνεφαίνοντο πρὸς ἀποσμηξιν καὶ τὰ χειρόμακτρα, ὡς ἀφαιροῦντα μᾶλλον τὴν τοῦ ὕδατος ὑγρασίαν ἐκμαγεῖα, ἢ ὡς ἀποσμηκτικὰ τοῦ ἐκ τῶν διαφόρων ὄψων ἐναπομένουτος ἐν τοῖς δακτύλοις ρύπου, ὃς ἐκαθαίρετο μᾶλλον διὰ ψιχίων ριπτομένων. Εὐθὺς δὲ μετὰ τοῦτο ἀνεβάλλοντο ἢ ἐγεγώνουν τὸν παιᾶνα (παιανίζειν, παιωνίζειν, ἄδειν τὸν θεόν), πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἄλλων θεῶν πρὸς τε εὐχαριστίαν ἐπὶ τοῖς καταπεμπομένοις ὑπ' αὐτῶν ἀγαθοῖς καὶ πρὸς εὐφροσύνην καὶ τέρψιν διὰ τῶν ἑναρμονίων ἐκείνων παιάνων καὶ ὕμνων καὶ πρὸς ἠθικὴν σωφροσύνην καὶ κοσμιότητα καὶ ἁρμονίαν. Τότε δὲ μόνον, ἐκκομισθεισῶν καὶ ἀρθεισῶν τῶν τραπεζῶν καὶ εἰσφερομένου τοῦ ἐπιδορπίου, ἤρχετο, ὡς εἰ δευτέρα τις πρᾶξις δράματος, τὸ καθ' αὐτὸ συμπόσιον ἢ ὁ πότος. Ἡ δὲ τιαύτη διαδοχὴ τῶν διαφόρων σκηνῶν τοῦ δείπνου ἦν τόσον τακτικὴ καὶ συνήθης, ὥστε πανταχοῦ ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν κωμικῶν καὶ τῶν συμποσιογράφων περιγραφαῖς συμποσίων ἀναφέρονται κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε σειρὰν. Ἐκ τούτων ἀναφέρομεν τὴν βραχυτάτην παρ' Ἀριστοφάνει «ὕδωρ κατὰ χειρὸς· τὰς τραπέζας εἰσφέρειν· δειπνοῦμεν· ἀπενερίμμεθ'· ἤδη σπένδομεν»· καὶ τὴν κομψὴν καὶ μεγαλοπρεπεῖα τῆς ἐνάρξεως τοῦ πότου περιγραφὴν τοῦ Ξενοφάνους· «Νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἀπάντων καὶ κύλικες, πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεῖ στεφάνους, ἄλλος δ' εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει, κρατὴρ δ' ἕστηκεν μεστός εὐφροσύνης, ἄλλος δ' οἶνος ἕτοιμος, ὃς οὔποτε φησι προδώσειν, μείλιχος ἐν κεράμοις, ἀνθεὸς ὀσδόμενος... ἐν δὲ μέσοις ἀγνήν ὀδμήν λιβανωτὸς ἴησιν, ψυχρὸν δ' ἐστὶν ὕδωρ καὶ γλυκὺ καὶ καθαρὸν· πᾶρκεινται δ' ἄρτοι ξανθοὶ γεραρὴ τε τράπεζα τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη· βωμὸς δ' ἀνθεσιν ἂν τὸ μέσον πάντη πεπύκασται, μολπὴ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλίη· χρὴ δὲ πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὐφρονας

ἄνδρας εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις, σπείσαντάς τε καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι πρήσσειν· ταῦτα γὰρ ὧν ἐστὶ προχειρότερον, οὐχ ὕβρις· πίνειν δ' ὅποσον κεν ἔχων ἀφίκοιο οἴκαδ' ἄνευ προπόλου μὴ πάνυ γηραλέος». Ἦρχετο δὲ ὁ πότος, γινόμενων τριῶν σπονδῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐσπένδετο πᾶσι τοῖς θεοῖς (θεοῖς Ὀλυμπίοις καὶ Διὶ Ὀλυμπίῳ), ἡ δευτέρα τοῖς ἥρωσιν, ἡ δὲ τρίτη ἰδίως τῷ Διὶ, καλουμένη καὶ τελεία σπονδή, ἡ τέλειος κρατῆρ· διότι ὁ ἀριθμὸς τρία εἶχε μυστικὴν τινα σημασίαν ὡς τέλειος ἀριθμὸς, ὡς ἔχων ἀρχὴν τε καὶ μέσον καὶ τέλος· ὅθεν καὶ τὸ παροιμιῶδες «τὸ τρίτον τῷ Σωτῆρι» καὶ τὸ σχεδὸν ἐπίσης παροιμιῶδες «μέχρι τριῶν δεῖ τιμᾶν τοὺς θεούς». Κατὰ δὲ ταύτην τὴν δευτέραν ἀποκλειστικὴν πράξιν τοῦ πίνειν ἦν σχεδὸν καὶ ὑπόχρεως πρὸς τοῦτο ἕκαστος τῶν συμποτῶν· διὸ καὶ ὄφειλεν ἀποσύρεσθαι ὁ μὴ θέλων συμπίνειν, πρὸς ὃν καὶ ἐπέλεγον, «ἡ πῖθι, ἡ ἄπιθι».

§ 11. Ἐν ἐπισημοτέροις δὲ καὶ πολυτελεστέροις συμποσίοις ἐμυρίζοντο καὶ διὰ διαφόρων μυρωμάτων ἢ πολυτίμων μύρων, ὧν τὰ κυριώτερα κατελέξαμεν ἀλλαχοῦ. Ἡ χρῆσις τῶν μύρων, καίτοι οὕσα ἀγνωστος τοῖς ὀμηρικοῖς Ἑλλησιν, ἦν ὅμως ἀρχαιοτάτη, πρῶτον μὲν εἰσαχθεῖσα παρὰ τοῖς τρυφηλοῖς Ἴωσι καὶ τοῖς ὕλικοῖς Αἰολεῦσιν, εἶτα δὲ σφόδρα ἐπικρατήσασα καὶ πολυτελεστάτη ἀναδειχθεῖσα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τοῖς θρυλουμένοις εἰσηγηταῖς καὶ τελειωταῖς πάντων τῶν κομψῶν καὶ καλλίστων τῶν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ. Ἐν τοῖς αὐτοῖς συμποσίοις καὶ ἐστεφανοῦντο διὰ στεφάνων ἐκ διαφόρων στεφανωματικῶν ἀνθέων, πλεκομένων καὶ πωλουμένων ὑπὸ γυναικῶν στεφανοπωλίδων, αἵτινες ἠτοίμαζον αὐτοὺς ἢ ἐπὶ τυχερᾷ κερδοσκοπίᾳ, ἢ καὶ κατὰ παραγγελίαν (συνθηματιαῖοι στέφανοι, ἡργολαβημένοι καὶ ἐκδόσιμοι). Ἐκτὸς τῶν ἀγωνιστικῶν στεφάνων τῶν κατασκευαζομένων ἐκ διαφόρων φυλλωμάτων, δάφνης, κοτίνου, σελίνου, κισσοῦ, οἵτινές εἰσι ξένοι ἐνταῦθα, καὶ τῶν ἐξ ἄλλων θαλλῶν καὶ ἀνθέων κατασκευαζομένων καὶ ἀνηκόντων εἰς πολλῶν μεταγενεστέραν ἐποχὴν, συνηθέστερος θαλλὸς πρὸς συμποτικὴν στεφανηπλοκίαν ἦν ἡ μυρρίνη (μυρσίνη, μύρτα), πωλουμένη καὶ ἐν ἰδίῳ μέρει τῆς ἀγορᾶς, ὅπερ ἐκαλεῖτο

καὶ ἀπλῶς αἱ μυρρίναι. Ἐκ δὲ τῶν διαφόρων ἀνθέων τῶν συνήθως παρενειρομένων εἰς τιοῦτον μυρρίνιτην στέφανον, τὸ προσφιλέστατον καὶ τὰ πρωτεῖα κατέχον ἦν τὸ ρόδον, τὸ ἄνθος τῶν ἐρώτων καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνθέων προσφιλῆ δὲ ἦσαν καὶ τὰ ὑπόμέλανα ἴα καὶ ἡ ἀμφίβολος γραπτὴ ὑάκινθος. Ὡς δὲ τὰ μύρα, οὕτω καὶ οἱ στέφανοι οἱ ἐν τοῖς συμποσίοις προηγούμενοι πάντοτε τῶν δευτέρων τραπεζῶν, οἱ κατὰ πρῶτον εἰσαχθέντες ἐπίσης ὑπὸ τῶν Ἰώνων, ἦσαν ἀγνωστοὶ τῷ Ὀμήρῳ, παρ' ᾧ ἡ ἔκφρασις ἐπιστέφεσθαι τοὺς κρατῆρας οὐδαμῶς σημαίνει τὴν διὰ στεφάνων ἐπίστεψιν αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν ὑπερχειλῆ πλήρωσιν αὐτῶν. Οἱ συμποτικοὶ στέφανοι, μάλιστα οἱ ἐξ ἴων πεπλεγμένοι, ἦσαν τὰ μάλιστα ἐν χρήσει καὶ φήμῃ κατὰ τὰς Ἀθήνας, διὸ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἰδίως ἰοστέφανοι ὑπὸ τινῶν ποιητῶν καλοῦνται. Ἐκτὸς τῆς μυρσίνης εὐχρηστος πρὸς κατασκευὴν στεφάνων ἦν καὶ ὁ κλάδος τῆς λεύκης, δένδρου ἱεροῦ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ὁ κισσός. Ἀλλὰ καὶ ταινίαι πολλάκις πολλαὶ καὶ πορφυραῖ περιελίσσοντο μετὰ τῶν ἴων καὶ τῶν ἄλλων ἀνθέων ἐν τοῖς τοιούτοις στεφάνοις. Τούτων τῶν στεφάνων ἐπίσης διακριτέον τοὺς προσφιλέσι προσώποις ἑκατέρου τοῦ φύλου παρεχομένους στεφάνους τοὺς ἐπέχοντας τόπον τῶν παρ' ἡμῖν ἀνθοδεσμῶν. Περὶ δὲ τῆς πόσεως αὐτῆς, ἥπερ ἦν ἡ κυριωτάτη πράξις τοῦ πότου, καὶ πρότερον ἤδη ἐσημειώθη ὅτι καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μεγίστοις συμποσίοις ἔπινον μόνον κεκραμένον οἶνον. Ἀλλ' ἡ ζημία ἠντιβρόπεϊτο· διότι οἱ εὐθυμοὶ οὗτοι πόται, καίτοι ἀρχόμενοι τοῦ πότου διὰ μικρῶν καὶ μετρίων ποτηρίων, ἀνεπλήρουν ἔπειτα διὰ τῆς μεγάλης ποσότητος τὴν νοθευθεῖσαν οὐσίαν καὶ δύναμιν τοῦ ἀκράτου οἴνου, πίνοντες διὰ μειζόνων ποτηρίων ἀντεφιλοτιμοῦντο δὲ μάλιστα πῶς περὶ τὸ ἐκπίνειν ἐν τέλει τὰ μέγιστα ποτήρια καὶ ἐνίοτε ψυκτῆρας ὄλους καὶ κάδους μονορροφητί· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀπνευστὶ πίνειν, ὅπερ ἄλλως ἐλέγετο καὶ ἀμυστὶ πίνειν, καὶ προσφέρεσθαι ἀπνευστὶ καὶ ἔλκειν ἀπνευστὶ καὶ ἀμυστιν ἐκλάπτειν καὶ μονολεξεῖ ἀμυστίζειν, ὅπερ ἄλλως ἀναφέρεται ὡς θρακικὸν ἔθος, ἐκεῖθεν εἰσχωρῆσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὡστε πραγματικῶς τοιαύτη οἴνοποσία ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ δείπνου ἀπέβαινε τῷ ὄντι λουτρόν, καὶ

οὐχὶ πότος, καὶ οἱ τοιοῦτοι οἰνοπόται ἠδύναντο εἶναι καὶ πραγμα-
 τικῶς βεβαπτισμένοι ἐν τῷ οἴνῳ ὡς ἐν λουτρῷ, ὡς ὠνομάζοντο
 κατ' εὐφημισμὸν οἱ μεμεσθυσμένοι, ἐν ᾧ τὸν μετρίως ὑπὸ τοῦ
 οἴνου προσβληθέντα καὶ μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε ἦν μὲν
 τεταραγμένον τὸ λογικόν, ἴσχυε δὲ ἔτι τὸ φανταστικόν, ἐκάλουν
 ἀκροθώρακα (ictus, saucius). Ἀλλὰ καὶ ποῦ ὁ οἶνος ὁ μεταβάλ-
 λων τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων καὶ μανίαν αὐτοῖς ἐμποιῶν, οὐ
 τὰ βλαβερά καὶ ὀλέθρια ἀποτελέσματα καταλέγει ἀφελῶς, ἀλλὰ
 καὶ ἀληθῶς ὁ Ἰπλίνιος, οὐχ εὔρε μανιώδεις θιασώτας καὶ ὀργια-
 στάς, τοῦλάχιστον παρ' Ἑλλησι διετηρήθη παρὰ τὸν οἶνον ἡ
 πνευματικὴ διὰ λόγων, ζητημάτων καὶ ἀκροαμάτων εὐφροσύνη,
 καὶ οὐχὶ μόνον φιλόσοφοι, οἷος ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἀπο-
 κλείουσι τῶν συμποσίων αὐτῶν τὴν κτηνώδη οἰνοφλυγίαν, εἰσά-
 γοντες τοὺς συμπότας αὐτῶν καὶ λέγοντας καὶ τι καὶ ἄδοντας
 καὶ τι φιλοσοφοῦντας ἐπὶ τῇ κύλικι, ἀλλὰ καὶ ὁ κωμικὸς Ἄλε-
 ξίς συνίστησιν ὡς ἑλληνικὸν πότον τὸ χρῆσθαι μετρίοις ποτηρίοις
 καὶ λαλεῖν τι καὶ ληρεῖν πρὸς αὐτοὺς ἠδέως. Ἐνίοτε δὲ καὶ
 ἠγρύπνου ἐν τῷ πότῳ ἐπὶ στοιχήματι. Καὶ ὁ μὲν ἐν ταύτῃ τῇ
 πονηρᾷ ἀμίλλῃ νικητῆς, ὅστις διαγρυπνήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ συμ-
 ποτικῇ παννυχίδι ἔμενε κύριος τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἐλάμβανεν
 ἔπαθλον πλακοῦντα ὡς ἀπὸ τοῦ σχήματος αὐτοῦ ἐπικαλούμενον
 πυραμοῦντα· ἀλλ' ὁ ἠττηθεὶς, πρὶν ἢ ἐκκενώσῃ τὸν ἴδιον αὐτοῦ
 κρατῆρα τὸν πλησίον αὐτοῦ παρατεθειμένον, ὑπεβάλλετο εἰς τὴν
 ποινήν τῆς ἐωλοκρασίας· κατεχέετο δηλαδὴ ἢ κατεσκεδάζετο τῆς
 κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνισταμένου τὴν πρώτην κρᾶμα τῶν ὑπολειφθέν-
 των ζωμῶν καὶ ἐώλων δείπνων, ἐμβάμμάτων, ὑποτριμμάτων κ.
 τ. τ. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀφειδῆς ἐξύβρισις καὶ ὁ ὄνειδισμὸς ἠδύνατο
 καλεῖσθαι «κατασκεδαννῦναι τινὸς ἐωλοκρασίαν».

§ 12. Ἐν δὲ τοιοῦτοις συμποσίοις, ἐνθα ὁ θίασος τῶν
 ἐστιωμένων ἦν συνηθροισμένος περὶ τὸν ἐστιῶντα οἰκοδεσπότην,
 ἐλάμβανον χώραν καὶ αἱ πρόποσις ἢ ἡ φιλοτησία (κύλιξ), οἶονεὶ
 φιλοφρονήσεως κύλιξ τῶν ξενιζομένων καὶ ἐστιωμένων συνδαιτυ-
 μόνων. Ἡ τοιαύτη δὲ φιλοφρονητικὴ πρόποσις, ἢ καὶ παρ' Ὀμήρῳ
 ἤδη ἦν γνωστὴ ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν δειδέχθαι δεπάεσσιν, ἃ ἔστι

δεξιούσθαι διὰ τῶν κύλικων, ἐκαλεῖτο μεταγενεστέρως ἀπλῶς προπίνειν τινί, ἢ καὶ φιλοτησίας προπίνειν τινί ¹⁾, ἢ καὶ φιλοτησίαν προπίνειν ²⁾. Ἐγένετο δ' ἡ πρόποσις οὕτω· πρῶτος ὁ ἐστιῶν αὐτὸς ἐλάμβανε τὴν κύλικα ἢ τὸν σκύφον πλήρη οἴνου καὶ προέπινεν αὐτὴν ἢ συνάμα ἐκκενῶν πᾶσαν, ἢ ἐκάστῳ τῶν ἐστιωμένων, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου κατὰ διαφόρους λόγους προτιμῆσεως, εἶτα δὲ αὐτοὶ οἱ συνδαιτυμόνες προέπινον ἀλλήλοις, περιφερομένης τῆς κύλικος ὑπὸ τῶν δούλων ἀδιαλείπτως κατὰ σειράν, ἀρχομένων ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν ἀριστερᾷ θέσεως καὶ προχωρούντων πάντοτε ἐπὶ δεξιᾷ. Ἐκαστος δ' ὄφειλε προκαλεῖσθαι ὄνομαστί (εἰσονομακλήδην) ἐκεῖνον, ὃπερ ἤθελε προπίνειν, οὗτος δὲ ὄφειλεν ὑποδέχεσθαι τὴν φιλοτησίαν καὶ ἀντιπροπίνειν ἢ ἐκφωνεῖν ἐν περιπτώσει μὴ ἀντιπροπόσεως «ἔχω τὴν φιλοφρόνησιν», ὡς καὶ εὔχεσθαι σύνδεσμον φιλίας κ. τ. τ. ἢ σπένδεσθαι φιλίαν (ἴσως τοῦτο σημαίνει τὸ παρὰ Πολυεῦκει σπονδαρχεῖν). Φαίνεται δὲ ὅτι συχνάκις περιεσοβεῖτο ἐν τῷ κύκλῳ τῶν συμποσιαζομένων ἢ τοιαύτη φιλοτησία κύλιξ (πυκνὸν ὑποψεκάζειν, τὴν φιλοτησίαν συνεχῶς περισοβεῖν), καὶ ἦν μία τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν πρὸς πολυποσίαν καὶ μέθην, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐκ ἦν ἔθος ποιεῖν τοιαύτας προπόσεις ἀλλήλοις. Ἐνίοτε δὲ ἡ προμνησθεῖσα ἐπὶ δεξιᾷ περιαγωγή τῆς κύλικος καὶ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἀντιπροπίνειν καὶ παρέχειν φιλοτησίαν κατεκρίνετο ὡς ὀχληρὰ καὶ φορτικὴ κατανάγκασις· διὸ καὶ ὁ Λουκιανὸς μεταξὺ τῶν ἄλλων συμποτικῶν νόμων ἤθελε προτείνειν καὶ τοιοῦτον τινὰ περὶ ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τῆς οἰνοποσίας «πάντες πᾶσι προπινέτωσαν, ἦν ἐθέλωσι, προπιόντος τοῦ πλουσίου, μηδὲ ἐπάναγκες ἔστω πίνειν, ἦν μὴ τις δύνηται». Ἄλλως δὲ καὶ κατὰ τὰς τοιαύτας ὀμηγύρεις ὄφειλεν ἐπικρατεῖν ἄκρα εὐταξία καὶ εὐνομία καί, ὡς ἐν πάσῃ εὐνομουμένῃ πόλει ἐπιτάττει εἰς πρόεδρος, εἰς κοίρανος, οὕτω καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις, μάλιστα τοῖς δι' ἐράνου γινομένοις, ἐξελέγετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς διακόσμησιν

¹⁾ Εἴτε ἕνεκα φιλοτησίας κύλικος, εἴτε προπίνειν φιλοτησίας κύλικας.

²⁾ Propinare, post potum tradere.

τοῦ συμποσίου, ἢ κατὰ τὴν πλατωνικὴν ἔκφρασιν ἵνα παιδαγωγῆ τὸ συμπόσιον, εἷς πρόεδρος. Οὗτος ἐκαλεῖτο συνηθέστερον συμποσίαρχος ἢ βασιλεύς, ἢ καὶ ἀρχων τῆς πόσεως καὶ ἐπίσταθμος, πᾶν δὲ τὸ συμπόσιον ὤφειλε πειθαρχικῶς ὑποτάττεσθαι αὐτῷ καὶ πείθεσθαι ταῖς ἐπιταγαῖς αὐτοῦ. Ἡ ἐκλογή αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἐγένετο διὰ βολῆς ἀστραγάλων, ἄλλως δὲ πολλάκις ἐξελέγετο ἀναμφηρίστως ὁ πρῶτος παρασχὼν ἑαυτὸν ὡς συμποσιάρχην, ὡς παρὰ Πλάτωνι ὁ Ἀλκιβιάδης. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλούταρχος ὁ καὶ διατριβὴν γράφας περὶ τοῦ, ποῖον τινὰ δεῖ εἶναι τὸν συμποσίαρχον καὶ ἀναφέρων ἄλλως τὴν συμποσιαρχίαν ὡς ἔθος, παντάπασιν ἐκλείφθην κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ, προτείνει ἑαυτὸν κατὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἔθους. Χρέος τοῦ συμποσιάρχου, ὅστις ὤφειλεν εἶναι νήφων τε ἅμα καὶ σοφὸς ἀρχων μεθυόντων, ἄλλως δὲ μήτε παροινῶν, μήτε ὑβριστῆς, μήτε νήφων καὶ ἀηδῆς καὶ αὐστηρὸς, ἦν τὸ προσδιορίζειν τὸν τρόπον τῆς πόσεως καὶ τὴν σχέσιν τῆς κράσεως τοῦ οἴνου, τὸ μέγεθος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κυλίκων, ἃς ὤφειλε πίνειν ἕκαστος. Ἀλλως δὲ ἠδύναντο καὶ πάντες οἱ συμπόται προσδιορίζειν ἐκ συμφώνου τὸν τρόπον τῆς πόσεως. Τοιοῦτό τι συμβαίνει ἐν τῷ πλατωνικῷ συμποσίῳ, ἐνθα ὁ Πausanίας μετὰ τινῶν συμποτῶν, χαλεπῶς διακείμενος ἐξ ἄλλου προηγηθέντος συμποσίου, προτείνει τὸ ζήτημα, «τίνα τρόπον ἥδιστα πίομεθα; Ἐγὼ μὲν οὖν λέγω ὑμῖν ὅτι τῷ ὄντι πάνυ χαλεπῶς ἔχω ὑπὸ τοῦ χθὲς πότου καὶ δέομαι ἀναψυχῆς, οἶμαι δὲ καὶ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρῆσθε γὰρ χθὲς σκοπεῖσθε οὖν τίνι τρόπῳ ἂν ὡς ῥᾶστα πίνοιμεν». Πάντες δὲ συμφωνοῦσι «μὴ διὰ μέθης ποιεῖν τὴν ἐν τῷ παρόντι συνουσίαν, ἀλλὰ οὕτω πίνοντες πρὸς ἡδονήν, καὶ πίνειν, ὅσον ἂν ἕκαστος βούληται, ἐπάναγκες δὲ μηδὲν εἶναι.» Ὡστε οὐδαμῶς ἐξήρτητο ἐκ τῆς διαθέσεως ἑκάστου ὁ τρόπος καὶ ἡ ποσότης τοῦ ποτοῦ, ἀλλ' ἐξαιρουμένων ὀλίγων περιπτώσεων, ἐν αἷς κατὰ προηγουμένην ἀπὸ κοινοῦ συγκατάθεσιν ἠδύνατο πίνειν ἕκαστος πρὸς ἡδονήν καὶ ἀκαταναγκάστως, συνήθως ἠναγκάζετο πίνειν εἴτε κατὰ διαταγὴν τοῦ συμποσιάρχου, εἴτε διὰ πρόσεων, εἴτε ἐπὶ ποινῇ, ἐὰν ἀπετύγγανεν ἐν τοῖς συμποτικαῖς παιγνίοις. Τοῦτο ἦν τὸ πίνειν πρὸς βίαν, ἀναγκάζεσθαι, ἢ πίνειν

ἀναγκαίῳ, εἰ καὶ τοῦτο τὸ τελευταῖον ἀποδίδεται ὑπὸ τινῶν ὡς ὄνομα μείζονός τινος ἀγγείου (vas urnae, anansea pocula). Περὶ δὲ τοῦ μεγέθους τούτων τῶν συμποτικῶν ποτηρίων ἐκτὸς τοῦ προσημειωθέντος, ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἀρχομένου τοῦ πότου, ἔπινον ἐν μικροῖς, προχωροῦντος δ' αὐτοῦ, ἐν μεγάλοις, προσθετέον ἐνταῦθα ὅτι ἐνίοτε ἦσαν σημαντικῆς χωρητικότητος. Οὕτω Χαιρέας τις συμποσίαρχος παρίσταται προπίνων εἴκοσι κυάθους ($\frac{2}{7}$ χοός), καὶ διὰ τοῦτο χαρακτηρίζεται οὐχὶ ὡς συμποσίαρχος, ἀλλ' ὡς δήμιος. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο καταντᾷ ἀσήμαντον, παραβαλλόμενον πρὸς τὰ περὶ Ἀλκιβιάδου καὶ Σωκράτους παρὰ Πλάτωνι ἀναφερόμενα· «ἀλλὰ φερέτω Ἀγάθων εἴ τί ἐστὶν ἔκπωμα μέγα, μᾶλλον δὲ οὐδὲν δεῖ· ἀλλὰ φέρε, παῖ, φάναι, τὸν ψυκτῆρα ἐκεῖνον, ἰδόντα αὐτὸν πλέον ἢ ὀκτὼ κοτύλας χωροῦντα ($\frac{2}{3}$ τοῦ χοός)· τοῦτον ἐμπλησάμενον πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐκπιεῖν, εἶτα τῷ Σωκράτει κελεύειν ἐγγεῖν καὶ ἅμα εἰπεῖν. Πρὸς μὲν Σωκράτη, ὦ ἄνδρες, τὸ σόφισμά μοι οὐδὲν ὀπόσον γὰρ ἂν κελεύσῃ τις, τοσοῦτον ἐκπιῶν οὐδὲν μᾶλλον μήποτε μεθυσθῆ· τὸν μὲν οὖν Σωκράτη, ἐγγέαντος τοῦ παιδός, πίνειν». Ἀλλὰ τί ῥητέον περὶ ἄλλης τινός διηγήσεως τραγικῆς αὐτόχρημα συμποτικῆς σκηνῆς μεταξὺ δύο μανιωδῶν οἰνοφλύγων, Πρωτέου τοῦ Μακεδόνα καὶ Ἀλεξάνδρου, ὅστις, αἰτήσας ποτὲ ποτήριον δίχουν, προέπειν αὐτὸ τῷ Πρωτέᾳ· «καὶ ὅς λαβὼν καὶ πολλὰ ὑμνήσας τὸν βασιλέα, ἔπιεν ὡς ὑπὸ πάντων κροταλισθῆναι· καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ ποτήριον αἰτήσας ὁ Πρωτέας καὶ πάλιν πιῶν, προὔπτε τῷ βασιλεῖ· ὁ δ' Ἀλέξανδρος, λαβὼν, ἔσπασε μὲν γενναίως, οὐ μὴν ὑπήνεγκεν, ἀλλ' ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον, ἀφείς τῶν χειρῶν τὸ ποτήριον, καὶ ἐκ τούτου νοσήσας ἀπέθανεν». Τοιαῦτα δοχεῖα, τοιοῦτοι ψυκτῆρες καὶ κάδοι εὐλόγως ἠδύναντο καλεῖσθαι καὶ ὑπὸ τῶν κωμικῶν φρέατα καὶ λουτρά, καὶ τοιοῦτοι πότοι αὐτόχρημα θάνατοι, ἐπιβαλλόμενοι ὑπὸ δημίων συμποσιάρχων ἢ ἄλλων προπινόντων! Ἐπὶ τέλους χρέος τοῦ συμποσιάρχου ἦν καὶ τὸ διευθύνειν ἐπιτηδείως καὶ σκοπίμως καὶ τὰς διαφόρους παιδίας καὶ διασκεδάσεις, οἷας ἐπενόει μυρίας ἢ ἀνεξάντλητος εὐθυμία καὶ ἀγχινοια τοῦ Ἕλληπος. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ὁ προνομιούχος

βασιλεὺς τοῦ συμποσίου, ἀπηλλαγμένος αὐτὸς τῶν γελοίων ἐπι-
 ταγμάτων τῶν συμποτῶν αὐτοῦ, ἠδύνατο αὐτὸς ἐπιτάττειν ἐκεί-
 νοις, τῷ μὲν ὅπως ἀναβυήσῃ αἰσχρὸν τι περὶ ἑαυτοῦ, τῷ δέ,
 ὅπως ὀρχήσῃται γυμνός, καὶ ἄλλω ἄλλα ἀστεῖα σκώμματα. Ἐνί-
 στε τοιαῦται πολλάκις ἀκαιροὶ παιδιαὶ παρηγγέλλοντο καὶ ὑπὸ
 ὄλων τῶν συμποτῶν, ἢ ὑπὸ τινῶν μελῶν τοῦ συμποσίου, ἀλλὰ
 πάλιν καὶ ἐνταῦθα ἦν ἀναγκαῖα ἢ τοῦ συμποσιάρχου ἐπιστάσια,
 ὅπως εὐλαβῶνται καὶ μὴ ἐξυβρίζωσι διὰ τῶν παραγγελλομένων
 ἐπιταγμάτων, προστάττοντες ἄδειν ψελλοῖς ἢ κτενίζεσθαι φαλα-
 κροῖς, ἢ ἀσκωλιάζειν χωλοῖς. Οὕτως ἀναφέρεται παρὰ Πλουτάρ-
 χῳ ὅτι «Ἀγαπήστορι τῷ Ἀκαδημαϊκῷ, λεπτόν ἔχοντι καὶ κατε-
 φθινηκὸς τὸ σκέλος, ἐπηρεάζοντες οἱ συμπόται, πάντας ἐκέλευσαν
 ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἐστῶτας ἐκπιεῖν τὸ ποτήριον ἢ ζημίαν κα-
 ταβαλεῖν· τοῦ δὲ προστάσσειν περιελθόντος εἰς αὐτόν, ἐκέλευσε
 πάντας οὕτω πιεῖν, ὡς ἂν αὐτόν ἴδωσι· καὶ κεραμίου κενοῦ κο-
 μισθέντος, εἰς τοῦτο τὸν ἀσθενῆ πόδα καθείς, ἐξέπιε τὸ ποτήριον,
 οἱ δ' ἄλλοι πάντες, ὡς ἐφαίνετο πειρωμένοις ἀδύνατον, ἀπέτισαν
 τὴν ζημίαν». Παρὰ τῷ αὐτῷ Πλουτάρχῳ χαρακτηρίζονται καὶ
 αἱ ἡδεῖαι ἐρωτήσεις καὶ τὰ εὐτράπελα σκώμματα. Ἐκ τῶν προ-
 μνησθέντων βλέπομεν ὅτι πρῶτον μὲν ἐπεβάλλετο ποινή τις τῷ
 μὴ δυναμένῳ ἐπιτελεῖν τὰ ἐπιτεταγμένα, δεύτερον δὲ ὅτι καὶ ἐν-
 ταῦθα ἐφυλάττετο ἡ διαδοχικὴ σειρά τῶν διαταγῶν, μεταδιδομένων
 τῷ ἀεὶ εὐρισκομένῳ ἐπὶ δεξιᾷ, ὡς παρὰ Πλάτωνι· «σὺ δ' ἐπειδὴ
 οὐκ εἴρηκας καὶ ἐμπέπωκας, δίκαιος εἶ εἰπεῖν· εἰπὼν δ' ἐπιτάξαι
 Σωκράτει, ὅ τι ἂν βούλη, καὶ τοῦτον τῷ ἐπὶ δεξιᾷ καὶ οὕτω τοὺς
 ἄλλους». Ὑπὸ δὲ τὴν ἀμεσον τοῦ βασιλέως τούτου διαταγὴν ἐν-
 νοεῖται ὅτι ἦσαν ὡς ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ οἱ οἰνοχόοι ἢ οἰνηροὶ θε-
 ράποντες, συνήθως νέοι δοῦλοι, ὧν ἔργον ἦν τὸ ἀρύεσθαι ἐκ τοῦ
 κρατῆρος διὰ τοῦ κυάθου οἶνον καὶ οἰνοχοεῖν καὶ ἐγχέειν αὐτόν
 καθαρῶς εἰς τὰς φιάλας ἢ ἄλλοῖα ἐκπώματα, ἅπερ προηγουμέ-
 νως ἔκλυζον ἢ ἐξέπλυνον καλῶς. Ἡ δὲ μεγίστη ἐπιτηδειότης
 αὐτῶν συνίστατο ἐν τῷ προσφέρειν αὐτὴν κομψῶς καὶ εὐλήπτως
 τοῖς μέλλουσι πίνειν, καὶ πρὸς τοῦτο προσέφερον τὴν φιάλην,
 ἐποχοῦντες αὐτὴν ἐπὶ τῶν τριῶν δακτύλων. Γυνὴ δὲ οἰνοχόος

μόνον παρά Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ ἀναφέρεται καὶ αὕτη κατ' ἀνατολικὸν ἔθος.

§ 13. Τῶν προμνησθεισῶν συμποτικῶν παιδιῶν αἱ φαιδρόταται ἦσαν ἐν πρώτοις ἄσματα ἐκ διαδοχῆς ὑπὸ τῶν συμποτῶν ἀδόμενα καὶ μεμελισμένα ὑπὸ τῶν ἐπισημοτάτων καὶ δημοτικωτάτων μελοποιῶν. Ἰδίως δὲ ἤδοντο τὰ συμποικὰ ἄσματα τὰ καλούμενα σκόλια ἢ σκολιά, ὀνομασθέντα οὕτως ἐκ τοῦ σκολιοῦ καὶ ἀτάκτου τρόπου, καθ' ὃν ἤδοντο, οὐχὶ ὑπὸ πάντων ὁμοῦ τῶν συμποτῶν, οὐδὲ κατὰ τὴν συνήθη σειρὰν ἐπὶ δεξιὰ καὶ διαδοχικῶς, ἀλλ' οὕτως, ὥστε ἠδύνατο ὑποδέχεσθαι τὸ ἄσμα ἕκαστος, ὥπερ παρῆγεν ὁ προάδων κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ πρὸς τοῦτο σημεῖον διὰ τῆς προσφορᾶς κλάδου μυρσίνης (ἴσως καὶ ἐκπώματος καὶ λύρας συνάμα). Τοῦτο ἐκαλεῖτο πρὸς μυρρίνην ἄδειν. Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς αὐθαιρέτου ταύτης διαδοχῆς ἐν τῷ ἄδειν τὰ σκολιά, καθ' ἣν ὁ ἄδων προσδιώριζε τὸν διάδοχον αὐτοῦ, λέγων, «δέξει», ὥφειλε λαμβάνεσθαι ὑπ' ἔψιν ἢ μουσικὴ ἰκανότης τοῦ μέλλοντος ἄδειν, οἱ δὲ ἄμουσοι ἀπεκλείοντο τούτου τοῦ δυσκόλου αὐτοῖς καὶ ὄντως φερωνύμου σκολιοῦ. Ἦδετο δὲ τὸ σκολιόν, ὅτε ἐλάμβανον τέλος τὰ ἄλλα εἶδη τῶν συμποτικῶν ἁσμάτων τὰ ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐκ συμφώνου ἀδόμενα ὑπὸ συμπάντων τῶν συμποτῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν ἐπὶ δεξιὰ περίοδον καὶ ἐξ ὑποδοχῆς, περιφερομένης καὶ τότε τῆς μυρσίνης, ἣν ὥφειλε λαμβάνειν ὁ μέλλων ἄδειν. Εἶχον δὲ ταῦτα τὰ σκόλια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπόθεσιν ἢ τὴν δι' ὠφελίμων γνωμῶν παραίνεσιν, ἢ τὴν ἐνθουν ἐκθεσιν μεγάλων ἀνδραγαθῶν προβαλλομένων εἰς μίμησιν. Ἐνταῦθα παρατίθεμεν πρὸς γνῶσιν τοῦ εἶδους πρῶτον τὸ τοῦ Σιμωνίδου «Ἵγιαίνειν μὲν ἀριστον ἀνδρὶ θνατῷ, δεύτερον δὲ φυὰν καλὸν γενέσθαι, τὸ τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδόλως, καὶ τὸ τέταρτον ἠβᾶν μετὰ τῶν φίλων.» εἶτα τὸ ἀδέσποτον (ἴσως τοῦ Τηίου Πυθέρμου) περὶ φιλίας «εἶθ' ἐξῆν ὀποῖός τις ἦν ἕκαστον τὸ στῆθος διελόντ', ἔπειτα τὸν νοῦν ἐσιδόντα, κλείσαντα πάλιν, ἀνδρα φίλον νομίζειν ἀδόλῳ φρενί.» Ἔτι «εἶθ' ἄπυρον καλὸν γενοίμην μέγα χρυσίον, καί με καλὴ γυνὴ φοροίη καθαρὸν θεμένη νόον.» Ἔτι «Σύν μοι πῖνε, συνήβα, συνέρα, συστεφανηφόρει, σύν μοι μαινομένῳ μαίνεο, σὺν σώφρονι σωφρόνει.»

Ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀριστοκρατικοῦ δεσποτισμοῦ ἀποπνέον σκόλιον Ἰβρίου τοῦ Κρητός. «Ἔστι μοι πλοῦτος μέγα δόρυ καὶ ξίφος καὶ τὸ καλὸν λαισήιον, πρόβλημα χρωτός· τούτῳ γὰρ ἀρῶ, τούτῳ θερίζω· τούτῳ πατέω τὸν ἀδὺν οἶνον ἀπ' ἀμπέλω· τούτῳ δεσπότης μνοίας κέκλημαι· τοὶ δὲ μὴ τολμῶντ' ἔχειν δόρυ καὶ ξίφος καὶ τὸ καλὸν λαισήιον πρόβλημα χρωτός, πάντες γόνυ πεπτηῶτες ἀμὸν προσκυνεῦντί με δεσπότην καὶ μέγαν βασιλέα φωνέοντες.»

§ 14. Ἄλλο εἶδος πνευματικῆς διασκεδάσεως ἐν τοῖς συμποσίοις ἦσαν παντοῖα αἰνίγματα καὶ γρίφοι *), καὶ παντοῖα ἄλλα προβλήματα καὶ ζητήσεις ἐπικυλίκειοι καὶ λογοπαίγνια. Μετὰ δὲ τούτων τῶν γρίφων συνεδυάζοντο καὶ ἀστεῖα ἔπαθλα καὶ ποιναί, περιφορὰ τις κρεάτων ὡς γέρας τῷ λύσαντι, ὡς ποινή δὲ τῷ μὴ λύσαντι ἢ ὑποχρέωσις τοῦ πίνειν ἀπνευστί τὸ συγκείμενον, ποτήριον ἢ κάδον ἀκράτου οἴνου ἀναμεμιγμένου μεθ' ἄλμης. Προὔβαλλοντο δὲ οἱ γρίφοι ἔμμετροι, ἀλλὰ καὶ αἱ λύσεις αὐτῶν ἐγίνοντο ἐνίοτε ἔμμετροι. Καὶ ἐκ τούτων παρατίθεμέν τινὰς ἐνταῦθα. «Οὐ θνητός, οὐδ' ἀθάνατος, ἀλλ' ἔχων τινὰ σύγκρασιν, ὥστε μήτ' ἐν ἀνθρώπου μέρει μήτ' ἐν θεοῦ ζῆν, ἀλλὰ φύεσθαι τ' αἰεὶ καινῶς φθίνειν τε τὴν παρουσίαν πάλιν, ἀόρατος ὄψιν, γνῶριμος δ' ἀπασιν ὄν». Λύσις. «Ἵπνος, βροτείων, ὦ φίλοι, παυστήρ πόνων.» Ἔτι «Τίς φύσις οὐθ' ὅσα γαῖα φέρει τροφὸς οὐθ' ὅσα πόντος, οὐτε βροτοῖσιν ἔχει γυίων αὔξησιν ὁμοίαν· ἀλλ' ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπόρῳ ἐστὶ μέγιστη, ἐν δὲ μέσαις ἀκμαῖς μικτά, γήρα δὲ πρὸς αὐτῷ μορφῇ καὶ μεγέθει μείζων πάλιν ἐστὶν ἀπάντων.» Γρίφος περὶ σκιᾶς. Ἔτι «Ἔστι φύσις θήλεια βρέφη σώζουσ' ὑπὸ κόλποις αὐτῆς· ὄντα δ' ἀφωνα βοὴν ἴστησι γεγωνὸν καὶ κατὰ πόντιον οἶδμα καὶ ἠπείρου διὰ πάσης οἷς ἐθέλει θνητῶν· τοῖς δ' οὐδὲ παροῦσιν ἀκούειν ἔξεστιν· κωφὴν δ' ἀκοῆς αἰσθησὶν ἔχουσιν.» Λύσις· «θήλεια μὲν νῦν ἐστὶ φύσις ἐπιστολή, βρέφη δ' ἐν αὐτῇ περιφέρει τὰ γράμματα· ἀφωνα δ' ὄντα ταῦτα τοῖς πόρρῳ λαλεῖ οἷς βούλεθ'· ἕτερος δ' ἂν τύχη τις πλησίον ἐστὼς ἀναγιγνώσκον-»

*) Προβάλλειν γρίφους, γριφεύειν, μηδεμιᾶς γινομένης διακρίσεως σημασίας τῶν δύο λέξεων γρίφος καὶ αἰνίγμα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

τος, οὐκ ἀκούσεται». Ἔτι ὁ περὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας γριῖφος· «εἰσὶ κασίγνηται δισσαί, ὧν ἡ μία τίκει τὴν ἑτέραν, αὐτὴ δὲ τεκοῦσ' ὑπὸ τῆσδε τεκνοῦται.» Ἄλλ' ὡς περιεργότατον πάντων διὰ τὸ εἶδος τῆς συνθέσεως ἀναφέρομεν τὸν Κλεάρχου παιδικὸν γριῖφον. «Αἶνός τις ἐστίν, ὡς ἀνὴρ τε κοῦκ ἀνὴρ ὄρνιθα κοῦκ ὄρνιθα ἰδῶν τε κοῦκ ἰδῶν ἐπὶ ξύλου τε κοῦ ξύλου καθημένην λίθῳ τε κοῦ λίθῳ βάλλει τε κοῦ βάλλει.» ὅς ἐφέρετο καὶ ἄλλως· «ἄνθρωπος οὐκ ἄνθρωπος, ἄνθρωπος δ' ὅμως, ὄρνιθα κοῦκ ὄρνιθα ὄρνιθα δ' ὅμως, ἐπὶ ξύλου τε κοῦ ξύλου καθημένην λίθῳ βαλὼν τε κοῦ λίθῳ διώλεσε». Λύσις «Νυκτερίδα εὐνοῦχος νάρθηκος κισήρει.» Συχνότατα ὅμως τὸ συμπόσιον κατήντα εἰς τὸ ἀψυχον καὶ ἀνόητον παίγνιον τοῦ κοττάβου, ἐν τῶν προσφιλεστάτων παιγνίων, ὅπερ ἦν Σικελικῆς καταγωγῆς, καὶ ἐν ᾧ ἡ ἐπιτυχία ἐξηρτάτο ἐκ τῆς σωματικῆς ἐπιδεξιότητος. Φαίνεται δὲ ὅτι οὗτος ἦν δύο εἰδῶν· ὁ εἷς ἐλέγετο κότταβος κατακτός, καθ' ὃν ἐνεπήγνυτο ἐν τῷ ἐδάφει ῥάβδος, ἔχουσα ἐπὶ τῆς κορυφῆς ζυγὸν μετὰ μιᾶς ἢ δύο πλαστίγγων ἐξηρτημένων κατὰ τὰ ἄκρα, ὑπὸ δὲ τὰς πλάστιγγας ὑπέκειντο ἀνδριαντάρια. Πληροῦντες δὲ τὸ στόμα οἴνου ἢ ὕδατος, (ἢ μετὰ ταῦτα καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φιάλης ἀπ' ἀγκύλης βάλλοντες) ἐπιτύλιζον αὐτὸ πρὸς τὴν μίαν τῶν πλαστίγγων. Ἐὰν δὲ ἐφικνοῦντο αὐτῆς καὶ ἐπλήρουν αὐτήν, τότε φυσικῶς τῷ λόγῳ ἔρρεπεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὑπ' αὐτὴν ἀνδριανταρίου, ὅπερ ἐκαλεῖτο Μάνης, καὶ διὰ τοῦ ἀντιρρόπου τῆς ἑτέρας ἤρreto πάλιν καταβιβαζομένης ἐκείνης, ὥστε ἀμφοτέραι ἀπετέλουν ποιὸν τινα ἤχον ἢ ψόφον, καλούμενον λάταγα (κοτταβεῖον, ἐπικοτταβίζειν, λυχνίον). Τὸ ἄλλο εἶδος τοῦ κοττάβου ἦν τὸ δι' ὀξυβάφων. Ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ λεκάνης πλήρους ὕδατος διέταπτον μικρὰ κενὰ ἀγγεῖα (ὀξύβαφα) καὶ σφαῖραν καὶ πλάστιγγα καὶ Μάνην καὶ τρεῖς μυρρίνας, εἶτα ἐπίρριπτοντες τὸν κότταβον (λαταφεῖν) ἐπειρῶντο καταδύειν αὐτά· ὁ δὲ ὑγρᾶ χειρὶ ἀφείς τὸν κότταβον καὶ τυχῶν τινος τούτων εὐδοκίμως, ἢ μᾶλλον ὁ καταδύσας πλεῖστα τῶν ἐπιπολαζόντων ἐλάμβανε τὸ ἄθλον, ὅπερ ἦν ἢ τὰ ἐν τῇ λεκάνῃ ὀξύβαφα ἢ καὶ ἄλλο τι. Ἄλλη συμποτικὴ διασκέδασις, προσφυστέρα πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν φιλοκαλίαν καὶ εὐμουσίαν τοῦ Ἑλ-

ληνος, μάλιστα ἔνθα ἐσυμποσίαζον εὖθυμοι νέοι, ἦν ἡ τῆς μουσικῆς καὶ πρὸς ταύτη ἡ τῆς ὀρχήσεως. Πρὸς τοῦτο ἐπεισέρχοντο κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ ποτοῦ αὐλητρίδες καὶ ψάλτραι ἢ κιθαρίστριαι καὶ ὀρχηστρίδες (ἐνίοτε δὲ καὶ παῖδες ὠραῖοι κιθαρίζοντες καὶ ὀρχούμενοι). Ὁ αὐλὸς μάλιστα αὐτοδικκίως τρόπον τινὰ εἰσέρχετο διὰ τὸν βακχικὸν χαρακτῆρα τοῦ πότου καὶ πρὸς τὴν δι' αὐτοῦ καθιέρωσιν τῶν σπονδῶν καὶ τῶν παιάνων, καὶ διὰ τὴν χάριν καὶ πραότητα τοῦ μέλους καὶ τὴν ἐμποιουμένην δι' αὐτοῦ ψυχικὴν γαλήνην καὶ θυμηδίαν, ὡσαύτως καὶ ἡ λύρα καὶ κιθάρα καὶ πηκτίς, ἀρμοζομένη πρὸς τὸν παιᾶνα καὶ τὰ ἐν σχολιοῖς ἐξυμνούμενα κλέα τῶν ἀνδρῶν ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν ὀμηρικῶν χρόνων. Μόνος ὁ Πλάτων φαίνεται αὐστηρὸς πρὸς τὴν εἴσοδον τοιούτων ἐπεισάκτων φωνῶν αὐλῶν καὶ αὐλητρίδων, παραπέμπων εἰς αὐτάς μόνους τοὺς φαύλους καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους τοὺς μὴ δυναμένους συνομιλεῖν διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτῶν φωνῆς καὶ τῶν ἰδίων λόγων ὑπὸ ἀπαιδευσίας. Ἐνίοτε δὲ ἐγίνοντο καὶ κῶμοι μετὰ τῶν αὐλητρίδων τοῦλάχιστον περὶ τὴν οἰκίαν τοῦ ἐστιῶντος. Ἐτι δὲ καὶ ἄλλα θεάματα ἀναφέρονται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οἷον κυβιστήσεις ἐπὶ κύκλου μεστοῦ ὀρθῶν ξιφῶν, καὶ περιδινήσεις ἐπὶ τροχῶν ἅμα περιδινουμένων καὶ ὀρχήσεις μᾶλλον δραματικαὶ ἢ μιμικαί, καὶ βωμολοχίαι γελωτοποιῶν καὶ παρασίτων. Ἄλλ' αἱ εὐγενέστεραι πασῶν ἦσαν πολλάκις ἀκροάματα ἢ φιλοσοφικαὶ συζητήσεις καὶ διατριβαὶ περὶ ἐλαφροτέρων ἠθικῶν καὶ εὐγενῶν ζητημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, τῶν τὰ μάλιστα ἀρμοδίων πρὸς τοιαύτας εὐκαιρίας φαιδρότητος καὶ διαχύσεως, οἷον περὶ ἔρωτος, περὶ ἀξίας γυναικῶν, περὶ μουσικῆς, περὶ ὀρχήσεως, περὶ φιλίας, καὶ παντοίων προσιτῶν τοῖς συμποσίοις κοινωνικῶν ζητημάτων, ὧν ἀθάνατον τύπον παρέχουσιν ἡμῖν τὸ Ξενοφώντειον συμπόσιον τοῦ Καλλίου καὶ τὸ Πλατώνειον τοῦ Ἀγάθωνος. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις διηνοίγετο εὐρὺ τὸ στάδιον τῇ ἑλληνικῇ εὐτραπελίᾳ καὶ χάριτι, ἥτις καὶ αὐτῶν τῶν δυσχερεστέρων ζητημάτων ἤπτετο ἐκ τοῦ προχείρου καὶ ἀνευ ξηρᾶς αὐστηρότητος, διότι καὶ αὐτὴ ἡ φιλοσοφία οὐδαμῶς ὤφειλε φθέγγεσθαι ἐν οἴνῳ, ὡς οἰκοδέσποινα, αὐστηροὺς καὶ νήφοντας λόγους, ἀλλ' ἰλαρωτέρους, καὶ ἐν πᾶσι δὲ

τοῖς ἄλλοις, εἴτε παιγνίοις, εἴτε αἰνίγμασιν, εἴτε ἀκροάμασιν, ἀνε-
πτύσσετο ἀκατανάγκαστος καὶ πάντοτε ἀποπνέουσα νεαρῶν καὶ
ἀνεξαντλήτων θελγήτρων. Ἄλλὰ καὶ τὰ προμνησθέντα θαύματα
ἠρτύοντο ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς εὐφυΐας δι' ἀστείων σκωμμάτων καὶ
προσφυῶν παρατηρήσεων, καὶ οὐδέποτε ἔφθασαν οἱ συμποσιάζον-
τες Ἕλληνες εἰς ἐκείνην τὴν ὄλως παθητικὴν κατάστασιν, εἰς
ἣν ἔφθانون οἱ ἀπομακρυνόμενοι ὁπωσοῦν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθους,
ὡς ἐν τῇ Μακεδονικῇ αὐλῇ, καὶ ἰδίως ὕστερον ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα
αἱ παῦλαι τοῦ συμποσίου ἐπληροῦντο ἀναγνωσμάτων, πολυφώνων
συνωδιῶν, μονομαχικῶν ἀγώνων καὶ μίμων καὶ αὐτόχρημα δρα-
ματικῶν παραστάσεων οὐ μόνον δραμάτων τραγικῶν καὶ κωμικῶν,
ἀλλὰ καὶ δραματικῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος· διὸ καὶ ὁ Πλού-
ταρχος ἐν τοιούτῳ περιέχοντι γράφων καὶ ἐπιθυμῶν ἐπαναγαγεῖν
τὸ συμποτικὰ πρὸς τὴν γνησίαν ἐλληνικὴν φιλοκαλίαν, ἠναγκάσθη
ἐξετάσαι τὰ παρὰ το δεῖπνον ἀκροάματα καὶ συνέστησεν ἰδίως τὰ
περὶ τὴν μουσικὴν. Μετὰ τὰς παντοίας ταύτας διασκεδάσεις συ-
νεκλείετο τὸ συμπόσιον πάλιν διὰ σπονδῆς πρὸς τὸν Ἑρμῆν, καὶ
μετὰ ταύτην τὴν εὐσεβῆ πρᾶξιν, τὴν ἀκροτελεύτιον τοῦ ἐλλήνι-
κοῦ συμποσίου, ἐτρέποντο οἱ χρήζοντες τῆς εὐεργετικῆς ἀναπαύ-
σεως τῆς κλίνης πρὸς τὸν ὕπνον, τὸν λιμένα τῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
παντοίους βιωτικούς κλύδωνας καὶ καμάτων ὑποστάντων.

ΤΕΛΟΣ

ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ Α' ΤΟΜΩΙ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ.

	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. Ἐκτασις καὶ πληθυσμὸς τῆς ἑλληνικῆς χώρας . . .	5
— Β'. Γεωλογικὴ μὀρφωσις τῆς Ἑλλάδος	16
— Γ'. Κλίμα καὶ προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς χώρας	40
— Δ'. Φυσικὸς χαρακτήρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους	76
— Ε'. Ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς χαρακτήρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους	92
— ΣΤ'. Ἀδυναμιαὶ τοῦ ἔθνικοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἑλλήνων.	103
— Ζ'. Διαφοραὶ χαρακτῆρος, παρατηρούμεναι παρ' ἑκάστῳ τῶν ἑλληνικῶν φύλων	122
— Η'. Αἱ ἐν ταῖς ἀποικίαις τοπικαὶ διαφοραὶ τῶν ἑλληνι- κῶν φύλων	137

ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

	Σελ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'. Ὁ οἶκος καὶ τὰ συστατικὰ αὐτοῦ	151
— Γ'. Τὰ θήλεα μέλη τοῦ ἑλληνικοῦ οἴκου	158
— ΙΑ'. Τὰ τέκνα τοῦ ἑλληνικοῦ οἴκου	178
— ΙΒ'. Οἱ δούλοι παρ' Ἑλλησιν. Ἱστορία καὶ διαίρεσις αὐ- τῶν	193
— ΙΓ'. Περὶ πραγματικῆς ἢ ἀψύχου ἰδιοκτησίας παρ' Ἑλ- λησιν	229
— ΙΔ'. Περὶ γεωργίας καὶ κηπουρικῆς παρ' Ἑλλησιν	242
— ΙΕ'. Κτηνοτροφία καὶ κατοικίδια ζῶα	259

Ε.Υ.Δ. της Ε.Π.Ε. 2006
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΝΗΘΩΝ ΑΣΧΟΛΙΩΝ ΤΟΥ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ	ΙΣΤ΄. Αί κατά τὰς διαφόρους ὥρας τῆς ἡμέρας ἀσχολίαι τῶν Ἑλλήνων	Σελ
—	ΙΖ΄. Αἱ πόλεις καὶ τὰ μέρη αὐτῶν	279
—	ΙΗ΄. Περὶ τῶν οἰκιῶν τῶν Ἑλλήνων	293
—	ΙΘ΄. Περὶ ἐπίπλων καὶ σκευῶν τοῦ οἴκου	317
—	Κ΄. Περὶ ἐσθῆτος ἢ ἱματισμοῦ τῶν ἀνδρῶν	347
—	ΚΑ΄. Περὶ ἐσθῆτος ἢ ἱματισμοῦ τῶν γυναικῶν	365
—	ΚΒ΄. Περὶ περιποιήσεως τοῦ σώματος	393
—	ΚΓ΄. Περὶ τῶν φυτικῶν τροφῶν	425
—	ΚΔ΄. Περὶ τῶν ζωϊκῶν τροφῶν	467
—	ΚΕ΄. Περὶ τῶν ποτῶν.	481
—	ΚΣΤ΄. Περὶ δείπνων καὶ συμποσίων.	495
—		508

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006